

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost

(COM(2015) 667 final – 2015/0313(COD))

(2016/C 177/10)

Poročevalec: Jan SIMONS

Svet in Evropski parlament sta 27. oziroma 21. januarja 2016 sklenila, da v skladu s členom 100(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost

[COM(2015) 667 final – 2015/0313(COD)].

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 4. marca 2016.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 515. plenarnem zasedanju 16. in 17. marca 2016 (seja z dne 16. marca) s 175 glasovi za in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor se strinja s predlogom Komisije o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost (EMSA), saj ustreza splošnim prizadevanjem za veliko boljši nadzor zunanjih morskih meja kot doslej.

1.2 Hkrati pa želi v skladu s svojimi resolucijami, sprejetimi septembra in oktobra 2015 v zvezi z masovnim prihodom migrantov, ponovno opozoriti, da je nujno čim prej začeti izvajati predlagane ukrepe. Ne sme več prihajati do tega, da bi umirali begunci sredi morja, da bi se nadaljeval nezakonit приход migrantov in da bi države članice sprejemale enostranske ukrepe z vzpostavljanjem stalnega nadzora meja.

1.3 EESO močno priporoča, naj se iz naslova in vsebine predlogov uredb črta izraz „obalna straža“ in naj se ohrani le „Evropska agencija za mejno stražo“. Agencija za mejno stražo ima samo eno od nalog obalne straže in veliko nalog obalne straže opravlja že EMSA. Z izrazom „obalna straža“ v imenu agencije za mejno stražo se bo skoraj zagotovo povsem po nepotrebnem ustvarjala zmeda in to bi lahko vodilo tudi v podvajanje dela.

1.4 EESO je naklonjen razširitvi nalog agencije EMSA, ki je v preteklih letih znatno pripomogla k povečanju pomorske varnosti in uspešnejšemu odkrivanju onesnaževanja z ladij, vendar pa močno dvomi, da ima EMSA zadostno število zaposlenih in zadostna finančna sredstva za izvajanje dodatnih nalog.

1.5 Zaskrbljujoč je podatek, da je manjše lesene in gumijaste čolne na satelitskih slikah težko ali pa jih sploh ni mogoče izslediti. Po mnenju Komisije bi bili lahko tu v pomoč brezpilotni zrakoplovi (RPAS, imenovani tudi droni). EESO se s tem strinja, saj bi bil s tem omogočen celovit nadzor, ki bi med drugim preprečeval nepotrebno izgubo človeških življenj.

1.6 EESO je zaskrbljen tudi zaradi dejstva, da države članice uvajajo stalen nadzor meja, ki po zadnjih podatkih povzroča visoke stroške. Po njegovem mnenju bi s cenovno ugodnim in stroškovno učinkovitim sistemom obalne straže države članice lahko odpravile stalen nadzor meja, s čimer bi lahko schengenski sistem ponovno zaživel v vsej svoji nekdanji slavi.

1.7 Po mnenju EESO bi tesno sodelovanje in izmenjava informacij med vsemi tremi agencijami EU in nacionalnimi organi, pristojnimi za obalno stražo, privedli k učinkovitemu in uspešnemu sistemu obalne straže. EESO poziva k hitremu sprejetju odločitve, saj gre za resen problem, ki zahteva takojšnje ukrepanje.

2. Uvod

2.1 Komisija je 15. decembra 2015 objavila predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost (COM(2015) 667 final), nakar sta Svet in Evropski parlament v skladu s členom 100(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosila za pripravo mnenja o tem dokumentu.

2.2 EESO je vesel tega zaprosila, saj gre pri tem predlogu uredbe o spremembi Uredbe št. 1406/2002 za pomemben korak h krepitvi evropskega sodelovanja na področju obalne straže nadzora ter k boljšemu sodelovanju in usklajevanju med ustreznimi agencijami EU, kar naj bi privedlo do sinergije in s tem do uspešnejšega in stroškovno učinkovitejšega delovanja. Tako bodo lahko agencije EU zagotavljale kakovostne in stroškovno učinkovite informacije nacionalnim organom, ki so pristojni za mejni nadzor in obalno stražo.

2.3 Gre za nujno zadevo, saj trenutno po podatkih Komisije v državah članicah deluje več kot 300 civilnih in vojaških organov, ki opravljajo naloge obalne straže na področjih, kot so pomorska varnost, nadzor meja, nadzor ribištva, carinski nadzor, varstvo okolja itd.

2.4 Te nacionalne organe pri opravljanju njihovih nalog podpirajo številne agencije EU, kot so Evropska agencija za upravljanje operativnega sodelovanja na zunanjih mejah držav članic Evropske unije (imenovana tudi Frontex), EMSA in Evropska agencija za nadzor ribištva (EFCA).

2.5 Ta zakonodajni predlog je del sklopa ukrepov, ki jih je predlagala Komisija za boljšo zaščito zunanjih meja EU in krepitev evropskega sodelovanja na področju obalne straže. Med drugimi predlogi sta še predlog uredbe o ustanovitvi Evropske agencije za mejno in obalno stražo ter predlog spremembe Uredbe (ES) št. 768/2005, v kateri se podobno kot v obravnavanem predlogu predlaga ustanovitev Evropske agencije za nadzor ribištva.

2.6 V spremnem sporočilu Komisije z naslovom Evropska mejna in obalna straža ter učinkovito upravljanje zunanjih meja Evrope (COM(2015) 673 final) je navedeno, da predlogi Komisije temeljijo na ogromnem številu nezakonitih prečkanj zunanjih meja EU.

2.7 Po podatkih iz navedenega sporočila Komisije (COM(2015) 673 final, točka 1, opomba 1) je med januarjem in novembrom 2015 prišlo do več kot 1,5 milijona nezakonitih prehodov meje. Tako so begunci in migranti nadaljevali svojo pot po EU, ne da bi bili ustrezno identificirani in registrirani.

2.8 Schengenski sporazum se je tako znašel pod pritiskom. Nekatere države članice so medtem ponovno uvedle začasni nadzor na svojih notranjih mejah, kar pa dolgoročno ne bi smelo obveljati.

2.9 Nedavna študija francoskega državnega možganskega trusta France Stratégie je pokazala, da bi ukinitve schengenskega območja lahko povzročila do 100 milijard EUR gospodarske škode. Trgovina med 26 schengenskimi državami bi se dolgoročno zmanjšala za 10 do 20 %, bruto domači proizvod pa bi se v schengenskih državah zmanjšal za 0,8 %.

2.10 Komisija je maja 2015 v sporočilu z naslovom Evropska agenda o migracijah (COM(2015) 240 final) ugotovila, da je treba uvesti sistem deljenega upravljanja zunanjih meja v skladu s členom 77 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

2.11 Poleg tega je predsednik Komisije Juncker septembra 2015 v govoru o stanju v Uniji napovedal, da bodo do konca leta 2015 pripravljene predloge za popolnoma operativno evropsko mejno in obalno stražo, kar se je uresničilo 15. decembra 2015, in ta predlog je eden izmed njih.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO je 16. septembra 2015 sprejel resolucijo o aktualni begunski krizi, v kateri je poudaril, da mora Evropa prevzeti odgovornost v zvezi z množičnim pritokom beguncev in takoj sprejeti skupne ukrepe.

3.2 V njej je izrazil tudi zaskrbljenost zaradi sedanjega nespoštovanja Schengenskega sporazuma in prostega pretoka ljudi in blaga. To stališče je dodatno poudarjeno v resoluciji o beguncih, ki jo je sprejel 10. decembra 2015: „Zunanje meje schengenskih držav je treba ustrezno zavarovati. Vendar postavljanje notranjih ovir in zidov ne bo z ničimer prispevalo k zblizevanju državljanov EU ali spodbujanju državljanstva EU.“

3.3 Po mnenju EESO je nujno čim prej sprejeti ukrepe, da bi izboljšali sodelovanje na področju mejnega nadzora in obalne straže. Zato se strinja s predlogom Komisije glede spremembe Uredbe (ES) št. 1406/2002 o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost, in zlasti z idejo – vendar ne z objavljenim predlogom – o ustanovitvi Evropske agencije za mejno in obalno stražo kot naslednici agencije Frontex, ki naj bi tesno sodelovala z Evropsko agencijo za pomorsko varnost (EMSA) in Evropsko agencijo za nadzor ribištva (EFCA).

3.4 EESO ne razume, zakaj se predlog Komisije za „novi“ Frontex nanaša na „obalno stražo“. EMSA je že uvedla različne posebne pomorske informacijske sisteme in ima z njimi že določene izkušnje, na podlagi predlogov Komisije pa naj bi v prihodnje prejela še dodatne naloge na tem področju.

3.5 To je po mnenju strokovnjakov s tega področja možno razbrati iz predlogov proračuna. Iz finančnih podatkov je mogoče razbrati, da bo EMSA najela storitve RPAS (drone), ki bi sistemu EMSA namesto zgolj podatkov o mejnem nadzoru lahko ponudil dodatno raven podatkov.

3.6 EESO zato priporoča, da se izraz „obalna straža“ odstrani iz poimenovanja agencije, da bi se izognili nesporazumom. Poleg tega se je iz dosedanjega sodelovanja teh treh agencij delitev pristojnosti v praksi izkazala za učinkovito in uspešno.

3.7 EESO poudarja, da bi morali imeti nacionalni organi, pristojni za izvajanje nalog obalne straže, čim prej korist od okrepljenega sodelovanja, in sicer boljše izmenjavo podatkov in operativni nadzor na zunanjih mejah EU.

3.8 EESO pozdravlja vodilno vlogo EMSA pri prizadevanjih za znatno izboljšanje zmogljivosti nadzora zunanjih morskih meja Evropske unije s pomočjo brezpilotnih zrakoplovov (dronov). To bo privedlo do učinkovitejšega in uspešnejšega nadzora, hkrati pa se brezpilotni zrakoplovi (droni) lahko uporabijo v najrazličnejše namene.

3.9 EESO je v mnenju o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ustanovitvi Evropske agencije za pomorsko varnost⁽¹⁾ podal pozitivno mnenje o vlogi agencije EMSA za izboljšanje pomorske varnosti v državah članicah. Poudariti pa je treba, da je že takrat menil, da bi bilo nujno preudarno razmisliti o krepitvi pristojnosti in povečanju nalog agencije EMSA.

3.10 EMSA za dobro izvajanje dodatnih nalog nujno potrebuje ustrezna kadrovska in finančna sredstva. V proračunu EU sta predvidena vsakoletno povečanje proračuna agencije EMSA za 22 milijonov EUR do leta 2020 in začasna zaposlitev 17 uslužbencev. EESO ima pomisleke o zadostnosti teh ukrepov. Čeprav neposredno vključeni strani (tudi EMSA) menita, da to zadostuje, po mnenju EESO ni manevrskega prostora za obravnavo nujnih situacij, do katerih bo zagotovo prihajalo, in bi bilo zato treba oblikovati finančno rezervo.

3.11 EESO je zelo zaskrbljen zaradi dejstva, da je z današnjo tehnologijo težko izslediti begunce v majhnih lesenih ali gumijastih čolnih. Satelitski podatki so dostopni le v določenem času – odvisno od poti satelitov. Po mnenju Komisije bi lahko te omejitve odpravili z brezpilotnimi zrakoplovi (droni).

3.12 Glede na obseg pritoka beguncev EESO meni, da je s humanitarnega vidika in vidika učinkovite obalne straže nujno spremljanje vseh premikov na morju, da bi se lahko zagotovilo pravočasno posredovanje reševalnih služb.

3.13 EESO zato pozdravlja odločitev, da je izmed treh agencij ravno EMSA prejela vodilno vlogo pri organizaciji storitev RPAS (dronov).

4. Posebne ugotovitve

4.1 EESO se zavzema za tesnejše sodelovanje med agencijami EU in nacionalnimi organi obalne straže, kar naj bi privedlo do cenejšega in stroškovno učinkovitejšega nadzora zunanjih morskih meja EU.

4.2 Glede na obseg migracijskega toka bi bilo treba to doseči čim prej. Po mnenju EESO je vsakršno obotavljanje pri sprejemanju tega ukrepa – ne glede na razloge za to – nesprejemljivo. Vse predloge Komisije, ne le tega predloga o agenciji EMSA, bi bilo treba nemudoma sprejeti in jih začeti izvajati – ob upoštevanju pripomb EESO, seveda.

4.3 Odbor se strinja z razširitvijo nalog agencije EMSA, saj je agenciji EMSA v zadnjih letih uspelo doseči in ohraniti visoko stopnjo pomorske varnosti, pri čemer je imela pomembno vlogo pri odpravljanju problema onesnaževanja z ladij.

4.4 Razširitev nalog EMSA bi moralo omogočiti boljše posredovanje podatkov v realnem času na področju pomorskega nadzora med tremi agencijami EU in nacionalnimi organi, pristojnimi za opravljanje nalog obalne straže, uporabe brezpilotnih zrakoplovov (dronov) za nadzor zunanjih morskih meja EU, dostopnosti podatkov, zbranih preko satelitov, komunikacije v podporo skupnim operacijam ter nadaljnega izobraževanja in usposabljanja.

4.5 EESO se sprašuje, zakaj Komisija en cel odstavek namenja temu, da bo Evropska vesoljska agencija (ESA) prenehala brezplačno zagotavljati storitve sistema samodejnega prepoznavanja prek satelita (podatke SAT-AIS), pri tem pa ne navaja finančnih določb predloga Komisije, na podlagi katerih se bodo sredstva v ta namen namenjala od leta 2017 naprej, v letu 2016 pa naj bi se krila iz programa Copernicus. EESO izraža zaupanje, da se bo to tudi uresničilo.

V Bruslju, 16. marca 2016

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS

⁽¹⁾ UL C 107 6.4.2011, str. 68.